

Gheorghe Ciobanu

*coperta I - Nașterea la saivan • coperta II - Satul meu
coperta III - Hodină • coperta IV - Cu steaua*

Editura DATINI

Gheorghe Ciobanu

pictură naivă — sculptură

București, 1994
ISBN 973-96 353-2-6

Gheorghe Ciobanu – un maestru al metaforei naive

Arta naivă, bazată pe spontaneitatea absolută a viziunii artistice, pe o franchețe și o ingenuitate a sufletului care nu se învață, a fost considerată o activitate creatoare ce nu cunoaște progresul estetic. Fiind considerată o artă a cărei forță de atracție stă mai puțin în calitatea ei estetică și mai mult în valoarea ei psihologică și morală, ea nu a fost evocată până acum prin prisma calității ei estetice intrinseci. Pictura lui Gheorghe Ciobanu răstoarnă, însă, ambele prejudecăți. Ea cucerește nu numai prin trăsăturile existențiale ce asigură farmecul artei naive: ingenuitatea viziunii, spontaneitatea, sinceritatea, candoarea etc., ci prin calități estetice care fac pânzele sale omologabile în orice context artistic, oricât de elevat.

Ca și Generalici sau Rabuzin, clasicii moderni ai picturii naive, și cu nimic mai prejos ca inventivitate plastică, expresivitate formală și sensibilitate cromatică, Gheorghe Ciobanu pictează pânze ce demonstrează nu numai valoare dar, în contextul artei naive românești și al creației proprii, un indubitabil **progres** care-l situează printre cele mai prestigioase nume de azi ale acestui univers stilistic. Progresul la care mă refer poate fi ușor evidențiat dacă vom compara pânzele sale cu cele ale unor precursori ai artei naive românești, precum Ion Niță Nicodim sau Ghiță Mitrăchiță. În favoarea valorii estetice superioare a pânzelor lui Gheorghe Ciobanu vor pleda sporul de măiestrie plastică, bogăția imaginativă, rafinamentul cromatic, tratarea metaforică a imaginii (de obicei doar epică, narativă, la majoritatea pictorilor naivi).

Naivitatea emoționantă a pânzelor lui Gheorghe Ciobanu nu mai poate fi argumentată, ca în atâtea alte cazuri, prin stângăcia autodidactă a execuției plastice, ci exclusiv prin ingenuitatea viziunii sale asupra realității, prin soluțiile utopice de transfigurare și conservare a unui univers de bază. Pentru că adevărata naivitate nu este cea a mâinii, ci aceea a spiritului, a Weltanschauung-ului. Ea nu este, așadar, o tehnică ce ar putea fi mimată. De aceea, orice naivitate mimată (de pictori școlari), nefiind emanația directă a unei asemenea atitudini spirituale, rămâne un fals, o minciună estetică. Dând însă expresie plastică unei viziuni naive autentice, penelul lui Gheorghe Ciobanu înmoaie și îndulcește, în tușe catifelate, orice asprime existențială, dușmănoasă enclavei sale de puritate. Din strigăte și interjecții guturale – atât de frecvente în pictura modernă ce se închină șocantului și senzaționalului – culorile sale devin șoapte ce împrumută moliciunea fulgilor de nea, gingășia florilor de vișin.

Care ar fi, așadar, calitățile estetice formale ce fac ca arta lui Gheorghe Ciobanu să nu rămână numai o frumoasă promisiune a spiritului, idealul imaterial al unor suflete candide, ci să dobândească acea concretețe durabilă și corporalitatea seducătoare a unei opere de artă? La loc de frunte aş menționa marea capacitate a artistului de a-și converti viziunea realist-fantastică în noi simboluri, metafore sau alegorii sugestive. Satele sale idilice, convertite la o geometrie sferică, emană un echilibru și o atmosferă a normalității satisfăcute. În general, această simbolică a sfericității reprezintă în pictura noastră naivă o invenție stilistică. Umorul, definitoriu pentru această artă, este și el prezent în mai toate pânzele sale, sugerat cu o fină maliție, precum în scenele ce par inspirate din celebra „Suzana la baie” sau în cele concepute, parcă, să ilustreze povestirile și snoavele hătrului Creangă. Impresionantă este și originalitatea viziunii ce definește repertoriul ima-

gistic al picturii lui Gheorghe Ciobanu. Printr-un deosebit instinct al formelor expresive, el transfigurează legile fizicii și modifică proporțiile obiectelor, precum în cele câteva corole de floarea-soarelui ambiționând să atingă proporțiile astrului căruia îi poartă numele, sau în ciorchinele de struguri devenit uriaș spre a stinge cu licoare bahnă setea unui regiment întreg. Prin concizia și claritatea imaginilor, prin economia de mijloace susținută de o rafinată vitalitate cromatică, Gheorghe Ciobanu este, alături de Gheorghe Babeș sau Mihai Dascălu, unul dintre cei mai picturali artiști ai noii generații de naivi români, oricând comparabili, sub aspect estetic, cu Rabuzin, Generalici, Boris Lavric sau Franjo Klopota, considerați astăzi printre clasicii genului pe plan mondial.

Să remarcăm deci că, deși operele artei naive ne impresionează de regulă printr-o încărcătură emoțională atât de puternică încât par a face inutilă o apreciere pur estetică, artiștii naivi înzestrați cu aptitudini plastice deosebite, precum Gheorghe Ciobanu, dovedesc că ea rămâne totuși posibilă și justificată. E ca și cum, seduși de virtuțile psihice, intelectuale și morale ale unei persoane, de sinceritatea și voioșia ei molipsitoare, am socoti de prisos să ne mai întrebăm și asupra calităților sale fizice, ca suport estetic. Dar, momentul de grație și emoție odată depășit, simțindu-i nu doar sufletul (cum ne-am obișnuit să privim arta naivă), ci scrutându-i și fața, vom avea, nu odată, surpriza să constatăm că ne-am grăbit, că bogăția interioară se reflectă deplin și în farmecul înfățișării.

Care este, dar, portretul civic, social și profesional al acestui talentat pictor ce vorbește convingător atât sufletului cât și ochilor noștri? Să ne rezumăm la datele esențiale, căci nu biografia artistului face valoarea operei sale.

Gheorghe Ciobanu s-a născut la 22 aprilie 1944 la țară, mediu fabulos și incitant pentru imaginație, pe care cu regret a trebuit să-l părăsească de timpuriu, îmbrățișând la oraș meseria de dulgher (ce explică poate și fraternizarea cu lemnul din care s-a născut atât de expresivă sa sculptură naivă). Devenit apoi maestru militar, viitorul pictor a căutat o cale de evadare din mediul cazon, dominat de o disciplină obtuză, ce-i îngreua firea visătoare și sensibilitatea. Și-a construit astfel o lume imaginară, o enclavă de libertate spirituală și puritate pe care a populat-o cu ființe și locuri pe care nu le mai găsea în realitatea imediată. Talentul său artistic de excepție, viziunea de o naivitate autentică l-au impus repede atenției criticilor, fiind invitat la mai toate expozițiile și manifestările importante ale genului din ultima vreme. Prezent la Salonul Național de Artă Naivă, obține în 1991 Premiul I pentru pictură, în 1993 Premiul I pentru sculptură. În toamna lui 1993 este invitat să deschidă o expoziție personală la Galeriile de Artă ale Teatrului „C. I. Nottara”. Tablourile expuse i-au adus admirația sutelor de spectatori zilnici care, în antrac, uitau să mai revină în sala de spectacol, absorbiți de farmecul „reprezentăției” oferite de fabuloasa lume a picturii sale. Apoi, în iarna lui 1993 avea să se remarce printre cei mai valoroși participanți la expoziția tematică „Nașterea Domnului în creația populară”, organizată de Centrul Național al Creației Populare.

Fiind un artist care, așa cum am remarcat la început, s-a dovedit capabil de progres și în domeniul măiestriei artistice, nu mă îndoiesc de faptul că următoarele sale expoziții personale din țară și de peste hotare îl vor impune definitiv drept unul dintre exponenții **artei** naive nu doar din România, ci și din întreaga lume. Mărturia imaginilor din acest volum vine să confirme hotărâtor predicția mea optimistă.

Victor Ernest MAȘEK

Date biografice

Gheorghe Ciobanu s-a născut la Bălțați, județul Iași, la 22 aprilie 1944.

Studii: școala primară în satul natal • școala militară de maiștri – 1989

- studiază pictura ca autodidact.

Participări la expoziții:

1979 – Casa Armatei, Ploiești

1981 – 1983 – 1984 – Casa de cultură a sindicatelor, Ploiești

1985 – 1987 – 1989 – 1991 – 1993 – Saloanele bienale republicane de artă naivă, București

1986 – 1987 – 1988 – Saloanele omagiale Arthur Verona, Dorohoi

1987 – 1988 – 1991 – 1992 – Salonul de artă naivă, Pitești

1990 – Salonul interjudețean de artă naivă, Reșița

1993 – 1994 – Saloanele de artă naivă ale Moldovei

1994 – Nașterea Domnului în creația populară, București

Expoziții personale:

1986 – Casa Armatei, Ploiești

1986 – Casa de cultură a sindicatelor, Ploiești

1989 – Universitatea cultural-științifică – Sala Dalles, București

1991 – Centrul Militar Național, București

1993 – Teatrul Nottara, București

Premii:

- 1985 – Premiul I pentru pictură și sculptură la expoziția republicană a artiștilor amatori, București
- 1986 – 1987 – Premiul II la Saloanele omagiale Arthur Verona, Dorohoi
- 1987 – Premiul I la expoziția republicană a artiștilor amatori, București
- 1988 – Premiul I *ex æquo* la Salonul anual de artă naivă, Pitești
- 1989 – Premiul I la Bienala republicană de artă naivă
- 1991 – Premiul I la Bienala republicană de artă naivă – pictură
- 1993 – Premiul I la Bienala republicană de artă naivă – sculptură

Participări la colecții naționale de artă naivă prezentate peste hotare:

- 1987 – Zagreb, Iugoslavia
- 1988 – Maroc
- 1993 – Madrid, Spania

Lucrări în muzee și colecții particulare:

- Colecția de artă naivă – Muzeul Pitești • Muzeul Ploiești
- Colecții particulare – România • Germania • Italia • Austria • Franța • Australia • SUA

Adresa: 6630 comuna Bălțați • str. Bisericii Ortodoxe • județ Iași • România

Gheorghe Ciobanu – Master of Naïve Metaphor

Gheorghe Ciobanu's naïve art, by no means inferior to the classic painters of the genre, if we think of its suggestive inventiveness, expressiveness of the forms and chromatic sensibility, proves to be not only a real value, but it means also a progress both in the Romanian naïve art and in the very work of its author. The increase of his graphical art, variety of images, refined shades and the metaphorical rendering of the image (which is epic, narrative in most of the artists) plead for this idea.

The moving sincerity of Ciobanu's canvases is no more the self-taught left-handed execution but it is firstly his ingenuous vision of reality, his utopian solutions for transfiguring and preserving the world of the fairy-tales. The real ingenuousness is that of the spirit, of the Wel-tanschauung, not that of the hand. Therefore, it is not a technique that could be copied. That's why any imitation of this spiritual attitude (coming from educated painters) is a fake, an aesthetical lie. But Gheorghe Ciobanu's brush (and his chisel too), rendering an authentically naïve vision, softens and tames, with velvety touches, any hardship which could attack his enclave of purity. From shouts and guttural interjections – so frequent in modern painting which worships shocking, sensational images – his colours become whispers that borrow the snow flakes softness, the fragility of cherry tree blossoms.

What are, therefore, the aesthetical qualities that make his art to be a splendid promise for the spirit, or an immaterial ideal of some innocent souls, and to acquire that lasting concreteness, that fascinating corporality of an artistic work? I'd like to mention his great ability, above all, to change his fantastic and realistic vision in new symbols, metaphors and allegories. His idyllic villages shaped by a spherical geometry make you feel the accomplished equilibrium and the atmosphere of ordinary things. These symbols of sphericity are quite an aesthetical discovery in the Romanian naïve painting. The characteristic humour of this kind of art can also be found in Gheorghe Ciobanu's paintings, but here it acquires a subtle malice, as in the scenes that seem to be influenced by the famous "Suzanna's bathing" or in those scenes that seem to be pictures for Ion Creangă's stories and anecdotes, because they are as droll as these ones. One is touched by the originality of Gheorghe Ciobanu's artistic vision, as he possesses a particular instinct of form, he really transforms the laws of physics and modifies objects proportion as in those pictures with sun-flowers that aim to touch the very size of the star that gave them its name, or with those huge grapes as if it tried to quench a whole regiment. By the concision and clearness of images and a simple technique based on vivid, refined colours, Gheorghe Ciobanu, together with Gh. Babeș and Mihai Dascălu, is one of the most pictorial artist of the Romanian naïve painting.

Gheorghe Ciobanu – un maître de la métaphore naïve

L'art naïf de Gheorghe Ciobanu n'est pas en dessous des classiques du genre comme inventivité plastique, expressivité formelle ou sensibilité chromatique; elle relève non seulement de la valeur, mais aussi – dans le contexte de l'art naïf roumain en général et par rapport à sa propre création – un incontestable progrès. Le surcroît de la maîtrise plastique et de la richesse imaginative, le raffinement du coloris et la démarche métaphorique de l'image (habituellement épique, narrative, chez la plupart des peintres naïfs) sont une plaidoirie en sa faveur.

L'émouvante naïveté des toiles signées par Gheorghe Ciobanu ne signifie pas, comme dans de nombreux cas, une gaucherie autodidacte du travail plastique, mais c'est en premier lieu l'ingénuité de sa vision de la réalité, les solutions utopiques de conservation et transformation d'un univers de conte de fées. Car la vraie naïveté n'est pas celle de la main, mais celle de l'esprit, du *Weltanschauung*. Elle ne saurait, donc, être une technique simulée. C'est pour cela qu'une naïveté simulée (chez les peintres diplômés) n'est pas une émanation directe d'une attitude spirituelle et reste toujours un faux, un mensonge esthétique. Mais pour donner une expression plastique à une vision naïve authentique, comme celle de Gheorghe Ciobanu, son pinceau et son ciseau attendrissent et radoucissent, en labourant par des touches veloutées, toute rugosité existentielle hostile à son enclave de pureté. A partir des cris et des interjections gutturales – tellement nombreuses dans la peinture moderne, s'inclinant devant le choc et le sensationnel – ses couleurs deviennent des chuchotements, en empruntant la mollesse des flocons de neige et la délicatesse des fleurs de griottier.

Quelles sont donc les qualités esthétiques formelles qui font que l'art de Gheorghe Ciobanu ne reste seulement une belle promesse de l'esprit, un idéal immatériel des âmes candides, mais qu'il arrive à une dimension concrète, à la corporalité séduisante d'un œuvre d'art? Tout d'abord on pourrait mentionner la grande capacité de l'artiste pour convertir sa vision réaliste-fantastique dans de nouveaux symboles, métaphores, ou allégories suggestives. Ses villages idylliques, convertis à la géométrie sphérique, émanent un équilibre et une atmosphère de normalité satisfaite. Généralement, la symbolisation de la sphère représente dans notre peinture naïve une invention inédite du style. L'humour – comme trait essentiel de cet art – est présent lui-aussi dans presque toutes les toiles, suggéré par une fine malice, comme dans les scènes qui paraissent inspirées par la célèbre «Suzanne au bain», ou par celles destinées à illustrer les contes et les anecdotes du facétieux Creangă. Impressionnante est aussi l'originalité de la vision définissant le répertoire figuratif de la peinture de Gheorghe Ciobanu. Par l'intuition particulière des formes expressives, il transfigure les lois de la physique et modifie les proportions des objets comme par exemple les corolles de tournesol agrandies aux proportions du soleil, ou bien la grappe du raisin géant, prête à abreuver, de la liqueur de Bachus, un régiment entier.

Par la concision et la clarté des images et par l'économie des moyens soutenus par une raffinée vitalité chromatique, Gheorghe Ciobanu est – à côté de G. Babeș ou M. Dascălu – l'un des artistes les plus expressifs de la nouvelle génération des «naïfs» roumains.

Gheorghe Ciobanu – Ein Maister der naiven Metaphor

Gheorghe Ciobanus naive Kunst, beweist, daß diese, auf derselben Höhe mit den weltbekannten Klassiker der Kunst stehen kann, durch den bildhauerischen Erfindungsgeist und die formale Ausdruckskraft oder durch die chromatische Empfindlichkeit. In der Umgebung der rumänischen naive Kunst und in der Umgebung seiner eigenen Erschaffung, hat Gheorghe Ciobanu unzweifelte Fortschritte gemacht, durch den bildsamen Meisterschaft, durch den erfindischen Reichtum, durch die Spitzfindigkeit der Farben und der metaphorischen Verhandlung des Bildes (das gewöhnlich wie eine Erzählung, bei meisten naiven Künstler, sich vorstellt).

Die ergreifende Naivität der Gemälde von Gheorghe Ciobanu ist keine autodidaktische Unbeholfenheit, sonder es bedeutet eine Offenheit seiner Darstellung bezüglich der Tatsache, die unerfüllbare Lösung der Verklärung und der Aufbewahrung einer Märchenwelt. Die wirkliche Naivität ist nicht eine Technik, sonder eine geborene Fähigkeit. Jedwelche naive Nachahmung der ausgebildeter Maler ist keine direkte Ausstrahlung einer spirituellen Haltung, sonder bleibt eine Fälschung, eine ästhetische Lüge. Gheorghe Ciobanus Farben sind wie Flüstern in Vergleich zu der modernen Kunst, die sich der Anstößigkeit und der Aufsehererregend verbeugen. Die Farben borgen von der Weichheit der Schneeflocken und Zartheit der Weichselblüte.

Welche wären die ästhetischen Eigenschaften, die aus Ciobanus Kunst nicht nur eine schöne Zusage des Geistes machen, das immaterielle Wunschbild einer treuherziger Seele? Wie bekommt ein Kunstwerk dauerhafte Konkretion und verführerische Körperlichkeit? In erster Reihe möchte ich über Alles seine große Fähigkeit erwähnen, er bekehrt den realist-phantastischen Bild in neuen Merkmalen, neue Metapher oder neue suggestive Sinnbilder zu. Seine idyllische Dörfer sind zu seiner kugelförmige Geometrie umgewandelt, die ein Gleichgewicht, aber auch eine warme und wunderbare Stimmung außtrömen. Die kugelförmige Symbolik war eine unbekannte stilistische Erfindung, auf dem Gebiet der rumänischen naive Kunst, bis jetzt. Sein charakteristisches Humor, der gegenwärtig in fast allen seiner Gemälden ist, ist mit einer sehr feinen Arglist suggeriert worden, in die Szenen, die inspiriert von der weltbekannten Bild „Suzana im Bad“ sind, oder in Szenen wo Creangă Erzählungen bebildert sind. Die Eigentümlichkeit der Darstellung ist rührend, und sie legt fest die Malereisammlung von Gheorghe Ciobanu. Durch einen persönlichen Naturtrieb bildet er die physischen Gesetze um, und verändert die Dimension der Dinge, in einer Form, so daß die Blumenkrone der Sonnenblumen scheint, daß, als ob sie die Sonnendimension erreichen will, oder die Weintraube, die riesig gewachsen hat, löscht aus mit bachisches Flüssigkeit die Durst eines ganzen Regiments. Durch die Bündigkeit und Deutlichkeit der Image, durch den spitzfindige chromatischen Mitteln, ist Gheorghe Ciobanu neben Gh. Babeş oder Mihai Dascălu einer von der malerischen Künstler der neuen Generation.

Primăvară

Cocoșul speriat

Strugurele uriaș

Omul cu butoiul

La scăldat

La râu

Margaretă uriașă

Metaforă

Floarea soarelui

Primăvara

Cuibar

Bucătăria de vară

Veterinarul

Iarna în sat

De sărbător

Rugăciune

Vinerea Mare

În miezul verii

Hoinari

La „Vin bun“

Spre sat

Carul gospodarului

Editura **DATINI** • ISBN 973-96 353-2-6 • Tiraj : 1 500 exemplare

Diapozitive color: EMANUEL PARVU • Traduceri : LIDIA ROȘU (engleză) • SANDA TAȘULA (franceză) • MONICA RĂU (germană)

Tehnoredactare computerizată : ATGRAPHIQUE • Tipărit la ROMANIAN EXPRESS

